

Nr 59.

Ankom till riksdagens kansli den 1 april 1927 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ordinarie lärarbefattningar i medicinsk radiologi vid universitetet i Uppsala och Lund samt karolinska institutet.

(2:a avd.)

I den till riksdagen den 4 januari 1927 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln, punkterna 66, 78 och 92, föreslagit riksdagen att, i avbidan på proposition angående inrättande av ordinarie lärarbefattningar i medicinsk radiologi vid en var av de medicinska fakulteterna i Uppsala och Lund samt karolinska institutet, för ändamålet beräkna höjning av det ordinarie anslaget till Uppsala universitet, universitetsstaten, med 5,500 kronor, av det ordinarie anslaget till Lunds universitet, universitetsstaten, med likaledes 5,500 kronor samt av det ordinarie anslaget till karolinska institutet, avlöningar till professorer och lärare m. fl., med 12,000 kronor.

Sedermåra har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 28 januari 1927 dagteknad proposition, nr 88, vilken hänvisats till statsutskottet för förberedande behandling, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag föreslagit riksdagen att

dels besluta, att den utav professorn C. G. Abrahamsson Forssell nu innehavda personliga professuren i medicinsk radiologi vid karolinska institutet skall förvandlas till en ordinarie professur i samma ämne;

dels — med uteslutande ur allmänna indragningsstaten av vad där finnes uppfört beträffande avlöning och pension åt Forssell, samt ur staten för karolinska mediko-kirurgiska institutet av vad där är sagt om utgående från allmänna indragningsstaten av avlöning till Forssell såsom innehavare av en personlig professur i medicinsk radiologi — i sistnämnda stat under A. Avlöningsstat för professorer m. fl. uppföra ytterligare 1 professor samt i den där upptagna anmärkningen angiva såsom ämnesområde för denna professur: medicinsk radiologi; ävensom för detta ändamål höja det nu i riksstatsens åttonde huvudtitel under karolinska mediko-kirurgiska institutet uppförda *ordinarie* anslaget till avlöningar för professorer och lärare m. fl., nu 464,700 kronor, med 12,000 kronor till 476,700 kronor;

dels — med uteslutande ur utgiftsstaten för universitetet i Uppsala, A. Avlöningsstat för professorer m. fl., medicinska fakulteten av vad där förekommer om en föreståndare för akademiska sjukhusets i Uppsala röntgenavdelning jämte härtill fogad anmärkning — därsammastädes uppföra en lärare i medicinsk radiologi med en avlöning av 9,000 kronor, därav 6,000

kronor lön och 3,000 kronor tjänstgöringspenningar samt i den till avlöningsstaten för professorer m. fl. fogade anmärkningen under mom. 2 och 5 efter prosector införa: lärare i medicinsk radiologi ävensom för detta ändamål höja det *ordinarie* anslaget till Uppsala universitet, universitetsstaten, nu 1,345,420 kronor med 5,500 kronor; kommande vid bifall såväl härtill som till vad som föreslagits under punkterna 67, 68 och 69 av den till 1927 års riksdag avlåtna statsverkspropositionens åttonde huvudtitel sistnämnda *ordinarie* anslag att ökas med 8,100 kronor till 1,353,520 kronor;

dels ock — med utslutande ur utgiftsstaten för universitet i Lund, A. Avlöningsstat för professorer m. fl., medicinska fakulteten av vad där förekommer om en lärare i röntgenologi m. m. jämte härtill fogad anmärkning — därsammastädes uppföra en lärare i medicinsk radiologi med en avlöning av 9,000 kronor, därav 6,000 kronor lön och 3,000 kronor tjänstgöringspenningar samt i den till avlöningsstaten för professorer m. fl. fogade anmärkningen under mom. 2 och 3 före observator införa: lärare i medicinsk radiologi ävensom för detta ändamål höja det *ordinarie* anslaget till Lunds universitet, universitetsstaten, nu 1,220,200 kronor, med 5,500 kronor; kommande vid bifall såväl härtill som till vad som föreslagits under punkt 79 av den till 1927 års riksdag avlåtna statsverkspropositionens åttonde huvudtitel sistnämnda *ordinarie* anslag att ökas med 8,500 kronor till 1,228,700 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft en inom första kammaren av herr *I. F. Holmgren* väckt motion, nr 202, däruti hemställts, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts i förevarande proposition framställda förslag, i vad detta avser förvandlingen av den personliga professuren i medicinsk radiologi vid karolinska institutet till en *ordinarie* professur i samma ämne.

Beträffande de av motionären till stöd för hans framställning andragna skälen får utskottet hänvisa till motionen.

Den medicinska radiologien är såsom självständig vetenskap av relativt sent datum, och undervisningen och forskningen i denna vetenskap hava hittills tillgodosetts genom mera tillfälliga anordningar. Sålunda är den nu i ämnet förefintliga professuren vid karolinska institutet personlig och knuten till en viss vetenskapsman, varav följer att vid dennes avgång professuren skulle komma att försvinna, och vidare äro, vad de vid universitetet befintliga lärarbefattningarna beträffar, de för dessa utgående *arvodena* visserligen uppförda å universitetens *ordinarie* stater, men *befattningarnas* innehavare förordnas allenast för viss tid och sakna rätt till pension.

Sedan ett konstant behov av permanent undervisning i ämnet numera måste anses föreligga, har förevarande förslag från Kungl. Maj:ts sida

framlagts i syfte att bereda målsmännen för denna vetenskap vid de medicinska högskolorna en fast ordinarie anställning.

Professur i medicinsk radiologi vid karolinska institutet.

År 1914 inrättades vid karolinska institutet på extra stat en lärarbefattning i förening med föreståndarskap för serafimerlasarettets röntgeninstitut, vilken tillsattes för tre år i sänder och med skyldighet att giva regelbundna, för studenterna frivilliga undervisningskurser. Redan år 1916 förändrades emellertid denna befattning till en personlig professur för innehavaren, professoren Forssell, med säte och stämma i institutets lärarkollegium och med samma avlöning som övriga professorer vid institutet. Till professorns biträde i undervisningen finnes en biträdande läkare, som själv, samtidigt med undervisningskurserna, meddelar undervisning i undersökningsteknik, samt en amanuens, som assisterar vid professorns demonstrationer.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag innebär nu främst uppförande på karolinska institutets ordinarie stat av en professor i medicinsk radiologi med avlöning lika med vad som tillkommer institutets ordinarie professorer. I samband härmed skulle från allmänna indragningsstaten avlyftas nu därifrån utgående avlöning till professor G. Forssell såsom innehavare av den personliga professuren. Någon kostnadsökning för statsverket skulle härigenom icke uppkomma.

Motionsvis har yrkats avslag å Kungl. Maj:ts framställning i denna del.

Utskottets yttrande.

Den medicinska radiologien har under den tid, densamma såsom självständig vetenskap bedrivits här i landet, blivit av en sådan betydelse såväl för den vetenskapliga forskningen som för den praktiska sjukvården, att enligt utskottets mening tvekan knappast kan råda, att behovet av en professor i ämnet vid karolinska institutet kommer att förefinnas jämväl för framtiden. Genom professurens överförande å ordinarie stat synes jämväl bättre garantier vinnas för att kontinuiteten i undervisningen bibehålles och den framtida rekryteringen av lärarbefattningarna säkerställes. Utskottet har på grund härav ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Läraryrkingar i medicinsk radiologi vid universitetet.

Vad universitetens medicinska fakulteter beträffar, äro å universitetens ordinarie stater uppförda arvoden å 3,500 kronor för respektive föreståndaren för akademiska sjukhusets i Uppsala röntgenavdelning och läraren i röntgenologi vid Lunds universitet, tillika föreståndare för det vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar därstädes inrättade röntgenlaboratoriet och den darsammastädes anordnade radiologiska avdelningen. Arvodena utgå, under förutsättning beträffande läraren i Uppsala, att ett lika stort belopp tilldelas honom från akademiska sjukhusets stat, och ifråga om läraren i Lund, att Malmöhus läns landsting med minst lika stort belopp bidrager till avlöningen. Kungl. Maj:ts förslag innebär, att dessa arvodestjänster förvandlas till ordinarie befattningar, benämnda lärare i medicinsk radiologi.

Avlöningen skulle bestämmas till vad som nu tillkommer laborator inom medicinsk fakultet eller alltså 9,000 kronor, därav 6,000 kronor lön och 3,000 kronor tjänstgöringspenningar jämte rätt till två ålderstillägg à 500 kronor efter 5, respektive 10 år och till ett pensionsunderlag av 6,000 kronor. Anslagsökningen skulle sålunda sammanlagt för båda universiteten uppgå till 11,000 kronor. Innehavarna av dessa tjänster borde i förhållande till undervisningen och sjukvården intaga en ställning, motsvarande den, som tillkomme de medicine professorerna, d. v. s. såsom lärare svara för undervisningen och utbildningen i medicinsk radiologi och samtidigt tjänstgöra såsom föreståndare för röntgenavdelningarna och de radiologiska avdelningarna å respektive kliniska sjukhus.

Kungl. Maj:ts förslag beträffande ifrågavarande lärarbefattningar har icke givit utskottet anledning till erinran.

*Utskottets
yttrande.*

Under återopande av vad utskottet ovan anfört hemställer alltså utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förvarande förslag samt med avslag å herr Holmgrens ovanberörda motion, I: 202,

a) besluta, att den utav professorn C. G. Abrahamson-Forssell nu innehavda personliga professuren i medicinsk radiologi vid karolinska institutet skall förvandlas till en ordinarie professur i samma ämne;

b) — med uteslutande ur allmänna indragningsstaten av vad där finnes uppfört beträffande avlöning och pension åt Forssell, samt ur staten för karolinska mediko-kirurgiska institutet av vad där är sagt om utgående från allmänna indragningsstaten av avlöning till Forssell såsom innehavare av en personlig professur i medicinsk radiologi i sistnämnda stat ander A. Avlöningsstat för professorer m. fl. uppföra ytterligare 1 professor samt i den där upptagna anmärkningen angiva såsom ämnesområde för denna professur: medicinsk radiologi; ävensom för detta ändamål höja det nu i riksstatens åttonde huvudtitel under karolinska mediko-kirurgiska institutet uppförda ordinarie anslaget till avlöningar för professorer och lärare m. fl., nu 464,700 kronor, med 12,000 kronor till 476,700 kronor;

c) — med uteslutande ur utgiftsstaten för universitetet i Uppsala, A. Avlöningsstat för professorer m. fl. medicinska fakulteten av vad där förekommer om en föreståndare för akademiska sjukhusets i Uppsala röntgenavdelning jämte härtill fogad anmärkning — där-

sammastädes uppföra en lärare i medicinsk radiologi med en avlöning av 9,000 kronor, därav 6,000 kronor lön och 3,000 kronor tjänstgöringspenningar samt i den till avlöningsstaten för professorer m. fl. fogade anmärkningen under mom. 2 och 5 efter prosector införa: lärare i medicinsk radiologi ävensom för detta ändamål höja det ordinarie anslaget till Uppsala universitet, universitetsstaten, nu 1,345,420 kronor med 5,500 kronor;

kommande vid bifall härtill ävensom i anslutning till de beslut, som riksdagen numera fattat i anledning av utskottets utlåtande nr 8 under punkterna 69, 70 och 71, sistnämnda ordinarie anslag att ökas med 8,100 kronor till 1,353,520 kronor;

d) — med uteslutande ur utgiftsstaten för universitetet i Lund, A. Avlöningsstat för professorer m. fl., medicinska fakulteten av vad där förekommer om en lärare i röntgenologi m. m. jämte härtill fogad anmärkning — därsammastädes uppföra en lärare i medicinsk radiologi med en avlöning av 9,000 kronor, därav 6,000 kronor lön och 3,000 kronor tjänstgöringspenningar samt i den till avlöningsstaten för professorer m. fl. fogade anmärkningen under mom. 2 och 3 före observator införa: lärare i medicinsk radiologi ävensom för detta ändamål höja det ordinarie anslaget till Lunds universitet, universitetsstaten, nu 1,220,200 kronor, med 5,500 kronor;

kommande vid bifall härtill ävensom i anslutning till det beslut, som riksdagen numera fattat i anledning av utskottets utlåtande nr 8, punkten 81, sistnämnda ordinarie anslag att ökas med 8,500 kronor till 1,228,700 kronor.

Stockholm den 1 april 1927.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar S. H. Kvarnzelius, A. C. Lindblad, A. F. Vennersten, J. L. Widell, J. Nilsson i Malmö, C. P. V. Nilsson i Gränebo, O. Bergqvist, A. Pers, J. G. Waller, E. A. Hallin, D. A. Petrén och I. Hj. E. Pauli;

från andra kammaren: herrar A. Anderson i Råstock, C. R. Jansson i Falun, L. J. Carlsson-Frosterud, O. Olsson i Kullenbergstorp, A. Åson Törnkvist i Karlskrona, P. M. Olsson i Blådinge, S. Persson i Fritorp, E. G. E. Eriksson i Stockholm, J. Olofsson i Digernäs, O. Andersson i Höör och C. A. Anderson i Storegården.